

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **mjr. Mgr. F. P.**, bývajúceho v P. zastúpeného Mgr. Ferdinandom Pethöom, advokátom so sídlom v Bratislave, Ružomerská 6, proti žalovanému **Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Ružomberok**, so sídlom v Ružomberku, Dončova 6, o **585 eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Ružomberok, pod sp.zn. 2 C 131/2010, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 31. marca 2011 sp.zn. 10 Co 92/2011, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 31. marca 2011 sp.zn. 10 Co 92/2011 a rozsudok Okresného súdu Ružomberok z 29. novembra 2010 č.k. 2 C 131/2010-52 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súde Ružomberok na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Ružomberok rozsudkom z 29. novembra 2010 č.k. 2 C 131/2010-52 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zaplatenia sumy 585 eur z titulu zodpovednosti za škodu. Žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobca neunesol dôkazné bremeno v tom smere, že mal vo svojej kancelárii odloženú peňaženku, v ktorej sa mala nachádzať hotovosť v sume 564,30 Eur, za stratu ktorých si náhradu škody voči žalovanému uplatňoval. Z dôkazov predložených žalovaným ustálil, že žalobca mal možnosť hneď po doručení personálneho rozkazu, si svoje osobné veci prevziať, čo neurobil, a zmiznutie vecí ohlásil až po siedmich dňoch. K prejednaniu veci v neprítomnosti žalobcu a jeho právneho zástupcu uviedol, že ospravedlnenie neúčasti a žiadosť o odročenie pojednávania boli konajúcemu sudcovi doručené až po skončení pojednávania. Právny zástupca žalobcu mal však dostatok času na to, aby oveľa skôr požiadal o odročenie pojednávania. Aj v prípade, ak by uvedené ospravedlnenie neúčasti a žiadosti o odročenie bolo sudcovi doručené pred pojednávaním,

nebol dôvod na jeho odročenie. V danom prípade totiž právnym zástupcom preukázanú kolíziu termínov pojednávania nebolo možné považovať za dôležitý a súčasne ospravedliteľný dôvod neúčasti na pojednávani (skutočnosť, že zástupca žalobcu neurobil podanie riadne a včas, hoci mal na to dostatok času, nemôže byť na ujmu práv žalovaného na konanie bez zbytočných priet'ahov). V zmysle § 101 ods. 2 O.s.p. preto konal a rozhodol v neprítomnosti žalobcu a jeho právneho zástupcu.

Krajský súd v Žiline rozsudkom z 31. marca 2011 sp.zn. 10 Co 92/2011 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Stotožnil sa s názorom okresného súdu, že žalobca neunesol dôkazné bremeno a hodnoverným, nespochybniteľným spôsobom nepreukázal súdu, že mal dňa 7. apríla 2008 vo svojej kancelárii v písacom stole odloženú peňaženku s príslušnou hotovosťou. Dôveryhodnosť tvrdení žalobcu znížila i skutočnosť, že krádež ohlásil až 7 dní potom, ako musel svoju kanceláriu opustiť. Rovnako nebolo preukázané žiadne porušenie povinností žalovaného. V súvislosti s jeho námietkou, že okresný súd konal a rozhodol v jeho neprítomnosti i neprítomnosti jeho právneho zástupcu uviedol, že kolízia s iným pojednávaním nie je vážnym dôvodom na odročenie pojednávania, keďže je prípustné substitučné zastúpenie v konaní. Okresný súd dospel preto k správne záveru, že dôvod uvedený v žiadosti právneho zástupcu žalobcu, ktorá navyše bola doručená až v deň pojednávania, nie je dôležitým dôvodom pre odročenie pojednávania.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu žalobca podal dovolanie. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj prvostupňový rozsudok v celom rozsahu a aby vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Na odôvodnenie dovolania uviedol, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. tým, že prvostupňový súd nielenže konal, ale aj uzavrel dokazovanie a vyniesol rozsudok bez prednesenia návrhu žalobcom a jeho vypočutia. Žalobca ani jeho zástupca nemali možnosť reagovať na argumentáciu žalovaného uvedenú na pojednávani a predložiť vlastné argumenty a dôkazy. Uviedol, že predmetné ospravedlnenie neúčasti na pojednávani a žiadosť o odročenie boli okresnému súdu doručené včas a účasť právneho zástupcu žalobcu na inom pojednávaní bola nevyhnutná. Pokiaľ prvostupňový súd konal a rozhodol bez ich účasti, tento postup nebol správny. Namietal ďalej, že súdy nižších stupňov nevykonali dôkazy podľa jeho návrhov, že nezistili správne skutkový stav veci a že ich rozhodnutia vychádzajú z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Navyše, napadnuté rozhodnutia považoval za nedostatočne odôvodnené, a teda nepreskúmateľné.

Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhol tento mimoriadny opravný prostriedok žalobcu zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno dovolaním napadnúť.

V preskúmvanej veci žalobca napadol dovolaním rozsudok odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa (§ 219 O.s.p.).

Podmienky prípustnosti dovolania smerujúceho proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 ods. 2 a ods. 3 O.s.p. Rozhodnutiu odvolacieho súdu nepredchádzalo rozhodnutie dovolacieho súdu obsahujúce právny názor v tejto veci. Preto dovolanie podľa § 238 ods. 2 O.s.p. neprichádza do úvahy. Nejedná sa ani o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ani nešlo o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4. Dovolanie nie je preto prípustné ani podľa § 238 ods. 3 O.s.p.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v ustanovení § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa komplexne zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j., či v prejednávanej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nepodania návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania nesprávne obsadeným súdom).

Vady uvedené v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. dovolateľ nenamietal a ani v konaní nevyšli najavo. S prihliadnutím na obsah dovolania dovolací súd sa osobitne zamerlal na to, či v danom prípade postupom súdu prvého stupňa alebo odvolacieho súdu nebola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Vo všeobecnosti pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým znemožní realizáciu tých procesných práv, ktoré účastníkom občianskeho súdneho konania procesné predpisy priznávajú za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva. Pod pojmom postup súdu treba rozumieť nielen postup senátu a predsedu senátu, ale aj úkony iných pracovníkov súdu, v dôsledku ktorých bola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom. O vadu odňatia možnosti konať pred súdom ide aj vtedy, ak okresný súd vec prejedná a rozhodne v neprítomnosti účastníka konania (jeho právneho zástupcu), hoci podmienky pre tento postup nie sú splnené a odvolací súd nápravu nezjedná. Do obsahu základného práva zaručujúceho právo každého, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, nepatrí povinnosť súdu vyhovieť akejkol'vek jeho žiadosti na odročenie pojednávania. Výlučne konajúci súd je oprávnený v každom konkrétnom prípade posúdiť opodstatnenosť „dôležitého dôvodu“ pre odročenie pojednávania v zmysle § 101 ods. 2 O.s.p. (to predpokladá, že v čase prejednávania veci má žiadosť o odročenie pojednávania k dispozícii). Súd však nemôže paušálne odmietnuť dôvodnosť prekážky na strane advokáta, ktorý bol s dostatočným predstihom oboznámený s termínom pojednávania, iba preto, že nezabezpečil substitúciu, resp. že mal skôr, nie až v deň termínu pojednávania, požiadať o odročenie pojednávania. Nemôže byť totiž na ujmu účastníka konania, ak sa konajúci sudca z dôvodu chybných úkonov iných pracovníkov súdu včas o podanej žiadosti o odročenie pojednávania nedozvedel.

V posudzovanej veci okresný súd nariadil pojednávanie na deň 29. novembra 2010, na ktoré riadne predvolal žalobcu aj jeho právneho zástupcu. Zástupca žalobcu podaním z 25. novembra 2010 urobeným elektronickými prostriedkami odoslaným 27. novembra 2010, žiadal o ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní a o odročenie pojednávania. Toto podanie pracovník súdu prečítal 29. novembra o 6.58 hod. (viď čl. 77 spisu), avšak v dôsledku chybného postupu pracovníkov súdu sa žiadosť dostala k veci prejednávajúcemu sudcovi až po skončení pojednávania (pojednávanie začalo o 9.45 hod. a skončilo o 10.06 hod.). Konajúci sudca preto vec prejednal a o nej rozhodol v neprítomnosti žalobcu a jeho právneho zástupcu, čo mu vytýkať nemožno. Keďže v čase pojednania a rozhodovania veci nemal k dispozícii uvedenú žiadosť, nemohol ani posudzovať opodstatnenosť tejto žiadosti z hľadiska (ne)existencie dôležitého dôvodu pre odročenie pojednávania. Ak tak „dodatočne“ urobil, jeho postup treba považovať za nesprávny. Navyše, mylne hodnotil túto žiadosť za nepodanú riadne a včas a chybné odôvodnil odmietnutie dôvodnosti prekážky advokáta žalobcu tým, že mal skôr, nie až v deň termínu pojednávania, požiadať o odročenie pojednávania. V tomto prípade totiž žiadosť bola nepochybne pracovníkom súdu prijatá viac ako dve hodiny pred začiatkom pojednávania (bola teda podaná včas), takže nemôže byť na ťarchu žalobcu skutočnosť, že sa konajúci sudca o nej dozvedel až po vyhlásení rozhodnutia vo veci samej.

Odvolačný súd konajúc o odvolaní žalobcu nezjednal vo veci nápravu. Sám odvolanie prejednal a o ňom rozhodol bez nariadenia pojednávania, hoci mu nič nebránilo pojednávanie nariadiť a v odôvodnení rozsudku len konštatoval správnosť záverov okresného súdu, že dôvod žiadosti o odročenie pojednávania nie je dôležitým dôvodom (hoci tento súd túto otázku nebol oprávnený hodnotiť), s poukazom len na prípustnosť substitučného zastupovania v konaní. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov SR pod č. 41, ročník 2002, podľa ktorého dôležitým dôvodom pre odročenie pojednávania pred súdom môže byť aj kolízia s iným pojednávaním právneho zástupcu účastníka konania, ak od účastníka nemožno spravodlivo požadovať, aby si zvolil iného zástupcu.

Vyššie uvedeným nesprávnym postupom krajský i okresný súd zasiahli do základného práva žalobcu, aby sa jeho vec verejne prerokovala v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, a teda týmto postupom žalobcovi bola odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f) O.s.p. Táto vada zakladá jednak

prípustnosť dovolania a je tiež dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť vecne správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto uznesenie krajského súdu a rovnakou vadou postihnuté aj rozhodnutie okresného súdu podľa § 243b ods. 1, 2 O.s.p. zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Na záver dovolací súd ešte dodáva, že vzhľadom na argumenty žalovaného a ním predložené nové dôkazy, sa javí byť vykonanie dôkazu výsluchom žalobcu pre správne rozhodnutie vo veci za potrebné.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. novembra 2012

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Dagmar Falbová